

1 על פירות טבל של חבירו, מוכת הנאה שיש לישראל בתרומה שלו.
 2 שכן אף שתרומה היא ממון של שבת הכהונה, נתנה התורה לבעל
 3 הפירות את הזכות לתת אותה לאיזה כהן שירצה, וזכות זו מסורה
 4 לבעל הפירות שנתרמו, ולא לבעל הטבל שעליו נתרמה התרומה.
 5 ומדברי רבי יוחנן שאמר שהמתכפר עושה תמורה יש לפשוט את
 6 ספיקו של רמי בר חמא, שאם הקדיש עובד כוכבים קרבן על מנת
 7 שיתכפר בו ישראל יכול הישראל המתכפר להמיר בו.
 8 משיבה הגמרא: (אמר ליה) אין לפשוט משם את ספיקו של רמי בר
 9 חמא, שכן ה"ם – שם) בישראל שהקדיש קרבן על מנת שיתכפר בו
 10 ישראל אחר, הוא דקאיתי – שבא המתכפר מכה הישראל המקדיש,
 11 ומשום הכי אולינו פתר מתכפר – ומשום כן הולכים אחרי הישראל
 12 המתכפר, ונהיה ליה – והיה הקרבן תחילתו וסופו – גם הקדשתו
 13 וגם כפרתו ביד ישראל שהוא בר עונשין ושייך בתמורה, ועל כן יכול
 14 המתכפר להמירו. אבל הכא – כאן) בעובד כוכבים שהקדיש על
 15 מנת שיתכפר בו ישראל, הכי קא מיבעיא ליה – כך הסתפק רמי בר
 16 חמא, מי בעינין מתחילה ועד סוף דתיקו ברשות מאן דעביד
 17 תמורה – האם בכדי שיוכלו להמיר צריך הקרבן לעמוד מתחילתו
 18 ועד סופו ברשות אדם שיכול לעשות תמורה, וגם המקדיש וגם
 19 המתכפר צריכים להיות שייכים בתמורה, ועל כן אם המקדיש הוא
 20 עובד כוכבים שאינו שייך בתמורה, אף המתכפר שהוא ישראל אינו
 21 יכול להמיר אותו. או שמא די בכך שהמתכפר הוא שייך בתמורה.
 22 מסיקה הגמרא: תיקו – יעמוד ספק זה במקומו בלי הכרעה.
 23 הגמרא חוזרת לדברי הברייתא שהובאו לעיל (ע"ג) ומפרשת אותם:
 24 אמר רב – שנינו בברייתא, (מוקדשי) [קדשין] עובדי כוכבים לא
 25 נהנין מהם ולא מועלין בהם. מפרשת הגמרא: לא נהנין – אסור
 26 ליהנות מהם מדרבנן, ולא מועלין בהם מדאורייתא, שמן התורה
 27 אין בהם דין מעילה ומותר ליהנות מהם. מאי מעמא – מהו הטעם)
 28 לכך שאין בהם מעילה מן התורה, משום דכתיב בפרשת מעילה
 29 (ויקרא ה טו) 'איש כי תמעל מעל והטאה בשגגה, ויזליפו – ואנו
 30 למדים: מעילה בפרשה שוה 'חטא' 'חטא' מתרומה שגם בה נאמר
 31 לשון 'חטא', ככתוב בגימטריה (שם פסוק טו) 'ושמרו בני ישראל
 32 חטא. והרי בתרומה כתיב (שם פסוק טו) 'ולא יחללו את קדשי עולי
 33 ישראל', שדווקא דגן ישראל חייב בתרומה ולא דגן עובדי כוכבים,
 34 וממנה אנו למדים אף למעילה שאינה נוהגת בקדשי עובדי כוכבים.
 35 הגמרא מביאה מקור למה ששנינו בברייתא שאין חייבים כרת על
 36 אכילת פיגול נותר וטמא בקדשי עובדי כוכבים: ואין חייבין עליהם
 37 משום פיגול נותר וטמא, משום דכתיב בה בחיוב כרת של אכילת
 38 קדשים בטומאה (שם בב א) 'דבר אל אהרן ואל בניו ויגורו מקדשי
 39 בני ישראל, ולא יחללו את שם קדשי [וגו']', ומכאן שדווקא
 40 בקדשי ישראל נוהג חיוב זה, ולא בקדשי עובדי כוכבים. ומה שאין
 41 נוהג בהם חיוב כרת של אכילת נותר הוא משום דיליף – (שלמדים)
 42 חיוב נותר בגזירה שוה 'חילול' 'חילול' מחיוב טומאה, שכן בשניהם
 43 נאמר לשון חילול, דכתיב גבי טומאה ויגורו מקדשי בני ישראל
 44 ולא יחללו וגו', וכמו כן כתיב גבי נותר (שם טו ח), 'ואוכליו עונו
 45 וישא פי את קדש ה' חלל', וכשם שחיוב טומאה אינו נוהג בקדשי
 46 עובדי כוכבים, כמו כן אין נוהג בהם חיוב נותר. ומה שאין נוהג בהם
 47 חיוב כרת של פיגול הוא משום דיליף – (שלמדים) חיוב פיגול בגזירה
 48 שוה עון' עון' מחיוב נותר, שכן בשניהם נאמר לשון עון, דכתיב
 49 גבי פיגול (שם יו ד) 'הנפש האוכלת ממנו עונה תשא', וכמו כן
 50 כתיב גבי נותר 'ואוכליו עונו וישא פי את קדש ה' חלל', ועל כן
 51 בולתו – (כל חייבים אלו) נוהגים דווקא בקדשי בני ישראל ולא
 52 בקדשי עובדי כוכבים.
 53 הגמרא מביאה מקור למה ששנינו בברייתא שאין עושים תמורה
 54 בקדשי עובדי כוכבים: ומה שאין עושין בהם תמורה, הוא משום
 55 דכתיב בתמורה (שם כו ב) 'לא יחליפנו ולא ימיר אתו, וכתיב בריש
 56 ענין – ונאמר בתחילת פרשה זו (שם פסוק א) 'דבר אל בני ישראל
 57 (אמר) ואמרת אליהם איש כי יפליא נדר בערפד', ומכאן שדווקא
 58 בקדשי בני ישראל נוהג דין תמורה ולא בקדשי עובדי כוכבים.

59 הגמרא מביאה מקור נוסף לדין האמור: לישראל אהריא – לשון
 60 אחר, מה ששנינו בקדשי עובדי כוכבים 'ואין עושין תמורה, מאי
 61 מעמא – מהו הטעם של דין זה, משום דאייתקשא – (שהוקשה)
 62 תמורת בהמה למעשר בהמה, שכן נאמר (שם כו ב-א) 'וכל מעשר
 63 בקר וצאן וגו' ולא ימירנו, ואם המיר ימירנו והיה הוא ותמורתו והיה
 64 קדש לא יגאל'. ומעשר בהמה הוקש למעשר דגן, שכן נאמר (דברים
 65 יד ב) 'עשר תעשר את כל תבואת ורעך, ושנינו בבכורות (ג) שבשני
 66 מעשרות הכתוב מדבר, במעשר דגן ובמעשר בהמה. ונבי מעשר דגן
 67 כתיב (במדבר יח כד) (כל) [כי את] מעשר בני ישראל אשר ירימו
 68 לה' תרומה נתתי ללוים לנהלח, ומכאן שדווקא בני ישראל
 69 מפרשים מעשר ולא עובדי כוכבים. לפיכך אף מעשר בהמה
 70 שהוקש למעשר דגן אינו נוהג בעובדי כוכבים, ואם כן אף תמורה
 71 שהוקשה למעשר בהמה אינה נוהגת בהם.
 72 הגמרא מביאה מקור למה ששנינו בברייתא: ואין עובד כוכבים
 73 מביא (עליהן) נסכים, אבל קרבנו מעין נסכים, דכרי רבי שמעון.
 74 שואלת הגמרא: מאן הני מילי – מנין לנו דינים אלו. ומשיבה: מקור
 75 דין זה הוא ממה דתני רבנן, נאמר בפרשת נסכים (שם טו א) 'כל
 76 האורח יעשה ככה את אלה להקריב אשה ריח ניחח לה', ומכאן
 77 שדווקא אורח מישראל מביא נסכים בפני עצמם, ואולם אין
 78 העובד כוכבים מביא נסכים בפני עצמם. יכול לא תהא עולתו
 79 מעונה נסכים הבאים יחד עם הזבח, תלמוד לומר 'ככה', שהיא
 80 לשון עיבו, שאף עובד כוכבים מביא נסכים עם עולתו.
 81 הגמרא מפרשת את המשך דברי הברייתא: אמר רבי יוסי רואה אני
 82 כבולן להחמיר. שואלת הגמרא: מאי מעמא – מהו טעמו של רבי
 83 יוסי החולק על רבי שמעון, וסובר שחיוב פיגול נותר וטמא ומעילה
 84 נוהג גם בקדשי עובדי כוכבים, ואינו ממעט ממה שנאמר בטומאה
 85 ובתרומה קדשי בני ישראל. משיבה הגמרא: מקור מה שעובדי
 86 כוכבים מביאים קרבנות נדר ונדבה הוא ממה שנאמר (ויקרא כב יח)
 87 'איש איש מבית ישראל ומן הגר בישראל אשר יקריב קרבנו לכל
 88 נדריהם לכל נדבותם אשר יקריבו לה' לעלה. וכיון שלה' כתיב
 89 (ביה) [בהו] – נכתב בקדשי עובדי כוכבים שהתרו בו כתוב זה, מכאן
 90 שדין קרבנותיהם הוא כדן כל קדשי ה', וחיובים עליהם משום פיגול
 91 נותר וטמא ומשום מעילה.
 92 הגמרא מפרשת את המשך דברי הברייתא: כמה דכרי אמוריים
 93 בקדשי מוכח אבל בקדשי בדר הבית מועלין בהן. שואלת הגמרא:
 94 מאי מעמא – (מהו הטעם) לחלק בין קדשי מוכח של עובדי כוכבים
 95 לבין קדשי בדר הבית שלהם. משיבה הגמרא: רק קדשי מוכח של
 96 עובדי כוכבים התמעטו ממעילה, משום דכי נמרינן – (שכשאנו
 97 למדים) מעילה בגזירה שוה 'חטא' 'חטא' מתרומה שאינה נוהגת
 98 בקדשי עובדי כוכבים, למדנו דווקא על קדשי מוכח שהם דומיא
 99 דתרומה – (דומים לתרומה) דקדוש בקדושת חנוף. אבל בקדושת
 100 בדר הבית דיש בה רק קדושת דמים, לא נאמרה הגזירה שוה
 101 האמורה, ואף בקדשי עובד כוכבים יש חיוב מעילה.
 102 הגמרא מביאה נידון בחיוב מלקות על לאו שאין בו מעשה: אמר רב
 103 יהודה אמר רב, כל לא תעשה בתורה, אם העובר על עבירה זו
 104 עשה בה מעשה חייב מלקות, ואם לא עשה בה מעשה פטור
 105 ממלקות.
 106 מקשה הגמרא: וכי כללא – (כלל) הוא דכל העובר על לאו שאין
 107 בו מעשה פטור ממלקות, והרי מימר בהמת חולין בבהמת קרבן
 108 דלאו שאין בו מעשה הוא, שהרי אינו נעשה אלא בדיבור בלבד,
 109 ומכל מקום לכן – (הוא לוקה), דהרי תנן במשנתנו לא שהוא רשאי
 110 להמיר, אלא שאם המיר מומר, וסופג את הארבעים מלקות.
 111 מתרצה הגמרא: אמר רב, אכן אין לוקה על לאו של תמורה,
 112 ומשנתנו המחייבת מלקות על לאו זה הא מני – בשיטת מי היא
 113 שנויה, בשיטת רבי יהודה היא שנויה, דאמר אף לאו שאין בו
 114 מעשה לוקין עליה, כמובא בברייתא להלן (ה).
 115 מקשה הגמרא על תירוץ זה: ופי מצית מוקמת למתניתין – וכי
 116 אפשר להעמיד את משנתנו פרבי יהודה, והא אוקימתא לרישא –

חוברת ד'

ב' ניסן תש"ח - יש לומר חסידות!

זה זמן רב שלא כתבתי. הכתיבה קשה עלי משום מה.

יום זה - ב' ניסן - הזכיר לי את הפעם הראשונה שנסעתי אל בעלי למקום גלותו לחג הפסח. היה זה בשנת 1940¹.

פיסית, בעלי חש מאוד שלא בטוב. היה זה חודשיים לאחר מסעו אל הגלות, וגם תנאי החיים שם היו קשים במידה שלא שיערתי קודם לכן. אך ביום זה שכח בעלי את כל זאת.

"היום² הרי הוא יום ב' ניסן³. מן הראוי היה לומר חסידות - אבל הרבה שומעים אין. הייתי רוצה לכתוב עניין בחסידות - אבל נייר לכתוב עליו אין⁴. עלי אפוא לצאת ידי חובתי במחשבה. יעזור ה' שיהיה לי כוח לחשוב..."

[שבוע לפני חג הפסח נסעתי לעיר קזיל ארדא, והבאתי משם שתי מחברות, אבקה להכנת דיו וקסת כדי להביא את הדיו בתוכה. את השמחה שהדבר גרם לבעלי - לא ניתן לתאר. הוא נחלץ מיד למלאכת הכתיבה, ביתר מרץ מאשר לאכילת הלחם שהבאתי לו לאחר רעב כה ארוך וכבד].

זמן מה ישב בעלי כשהוא שקוע במחשבותיו, ולאחר מכן החל לדבר על הרבי נ"ע, כשהוא שוכח כליל על מקום הימצאו ועל מצבו.

החום היה אז כה גדול, עד שלא ניתן היה להישאר בלבוש מלא. אני זוכרת שבערב הבאתי לבעלי בגדים נקיים, ובסביבות השעה 10 בבוקר כבר היתה החולצה מכוסה בנקודות שחורות. הדבר נגרם על ידי הזבובים שטינפו את החולצה במהלך הלילה. הדבר היה בלתי נסבל. לאחר זמן מה עלה בידינו למצוא חדר שבו היתה כמות הזבובים קטנה במקצת.

בשעה שבעלי דיבר, היה תמיד מעיף מבט על הכתמים שעל החולצה, ומתרומם לעולם אחר לחלוטין. הוא סירב בתכלית לשים לב לקשיים מסוג זה.

(1) ת"ש. וראה לקמן ע' 000 באריכות אודות תקופה זו.

(2) בהבא לקמן - ראה גם לקמן ע' 0000.

(3) יום הסתלקות כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע בשנת תר"פ.

(4) ראה לקוטי לוי יצחק אגרות-קודש ע' שצה.

המשך ביאור נמוס' תמורה ליום שבת קודש עמ' א

1 והרי העמדנו את הרישא של משנתנו דלא כרבי יהודה, דהרי קתני
2 (-שנינו) בה 'הכל ממידין', והתבאר לעיל, 'הכל' לאיתונוי מאי -
3 מה בא לרבות, לאיתונוי - לרבות יורש לתמורה, ודלא כרבי יהודה
4 הסיבר שירש אינו ממיר. ואם כן כשם שהרישא אינה כרבי יהודה
5 אף מה ששנינו בסיפא 'סופג את הארבעים' בהכרח אינו שנוי דווקא
6 בשיטת רבי יהודה, ואם כן איך אמר רב שאין לוקים על לאו שאין בו
7 מעשה.
8 מתרצת הגמרא: אכן התנא ששנה את המשנה אינו רבי יהודה עצמו
9 כי אם תנא אחר, אך האי תנא של משנתנו קבר לה כוונתיה כהיא
10 - סובר כמו רבי יהודה בדין אחד דלאו שאין בו מעשה לוקין עליו,
11 ופליג עליה כהיא - וחולק עליו בדין אחד, דאילו רבי יהודה קבר
12 יורש אינו סומך ויורש אינו ממיר, ותנא דידן - והתנא של
13 משנתנו) קבר שירש סומך ויורש ממיר.
14 הגמרא מביאה כמה לאיים שלוקים עליהם אפילו שאין בהם מעשה:
15 אמר רב אידי בר אבין, אמר רב עמרם, אמר רבי יצחק, אמר רבי

16 יוחנן משום - (בשם) רבי יוסי הגלילי, כל לא תעשה שבתורה, אם
17 העובר עליו עשה בו מעשה לוקה עליו, ואם לא עשה בו מעשה
18 פטור ממלקות. הוין מנשבע לשוא או לשקר, ומימר, ומקלל חברו
19 בשם ה', שאף על פי שלא עשה מעשה בכל עבירות אלו ואינן אלא
20 בדיבור בלבד, מכל מקום ה"יב עליהן מלקות, מהטעם שיבואר
21 להלן. משום רבי יוסי כרבי הנינא אמרו, אף המקדים הפרשת
22 תרומה להפרשת ביבורים, שעובר על לא תעשה של 'מלאתך
23 ודמעך לא תאחר' (שמות כב כח), אינו לוקה על לאו זה. ויבואר דין זה
24 להלן (ד-).
25 הגמרא מבררת את מקור המלקות בשבועת שוא: הנשבע לשוא
26 מנלן - (מנין לנו) שהוא לוקה, והרי אין בו מעשה. משיבה הגמרא:
27 אמר רבי יוחנן משום רבי מאיר, אמר קרא בשבועת שוא (שמות כ
28 א) 'כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא'. וכתוב זה אינו
29 נצרך לגופו, אלא בא ללמדנו, שדווקא בית דין של מעלה

59 דְרַמְיָה לְרַבִּי אֲבָהוּ, הֲלֵא שְׁנֵינוּ בְּמִשְׁנֵה בְּשׁוּבוֹת (כח), הָאֹמֵר
 60 'שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכֵל כֶּבֶד זֶה' וְשׁוֹב נִשְׁבַע עַל אוֹתָהּ כְּכֹר 'שְׁבוּעָה
 61 שְׁלֹא אוֹכֵלֶנָּה' וְשׁוֹב נִשְׁבַע עֲלֶיהָ 'שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכֵלֶנָּה', וּלְבִסּוּף
 62 אֲבָלָה, אֵינִי חַיִּיב אֵלָּא פֶּעַם אַחַת עַל הַשְּׁבוּעָה הָרֵאשׁוֹנָה בְּלִבְדּוֹ.
 63 וּמְסִימַת הַמִּשְׁנָה: וְזוֹהִי 'שְׁבוּעַת בִּיטוּי' שְׁנֵאֵמַר בָּהּ (ויקרא ה ד) 'לְבִטָּא
 64 בְּשִׁפְתַיִם' שְׁחֵיבִינִי עַל זְדוּנָה מְבוֹרָה, וְעַל שְׁנֵגְתָה קִרְבָּן עוֹלָה וְיֹוֹרֵד.
 65 וְלִשּׁוֹן הַמִּשְׁנָה 'זוֹהִי' שִׁמְשֻׁמְוֹתָהּ דְּוֹקָא שְׁבוּעָה זוֹ וְלֹא אַחֲרָתָהּ,
 66 לְמַעוּטֵי מַאי הִיא בָּאָה. וְכִי לֹא בָּאָה לְמַעוּטֵי שְׁבוּעַת 'אֲבָלְתִּי' וְלֹא
 67 אֲבָלְתִּי' דְּלֹא לְקִי עֲלֶיהָ, וְאֵינָה כְּשׁוּבוֹת 'לֹא אוֹכֵלֶנָּה' וְאֵכָל שְׁחֵיבִים
 68 עַל זְדוּנָה מְלוֹקוֹת, וְלֹא כְּדַבְרֵי רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְגָּלִי שְׁלוֹקִים אִף עַל שְׁבוּעָה
 69 זוֹ.
 70 תִּירֶץ לֹו רַבִּי אַבְהוּ: לֹא בָּאָה הַמִּשְׁנָה לְמַעַט שְׁבוּעָה זוֹ מִמְּלוֹקוֹת, אֲלֵא
 71 בָּאָה לְמַעַט, שְׁדוּקָא שְׁבוּעַת לְהַבָּא זוֹ הִיא הַשְּׁבוּעָה דְּעַל שְׁנֵגְתָהּ
 72 מִיִּיתֵי (-מִבֵּיא) קִרְבָּן, אֲבָל עַל שְׁבוּעַת שְׁקֵר לְשַׁעֲבֵר, כְּגוֹן 'אֲבָלְתִּי'
 73 וְלֹא אֲבָלְתִּי', לֹא מִיִּיתֵי קִרְבָּן עַל שְׁגָגָתָהּ. וּמִנֵּי - וּבִשְׁטֵת מִי הִיא
 74 שְׁנוּיָה, רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל הִיא, דְּאָמַר אֵינִי חַיִּיב בְּשׁוּגַג קִרְבָּן עוֹלָה וְיֹוֹרֵד
 75 אֵלָּא בְּשׁוּבוֹת שְׁקֵר עַל הַעֲתִיד לְבָא וְלֹא עַל לְשַׁעֲבֵר, אֲבָל מִלְּקָא
 76 לְקִי - לְלִקּוֹת בְּמוֹזֵיד לֹוקִים גַּם עַל שְׁבוּעַת שְׁקֵר לְשַׁעֲבֵר.
 77 שׁוֹב הִקְשָׁה לֹו רַבִּי יִרְמִיָּה: אֵימָא סִיפָא - אֹמֵר וּבֹאֵר אֵת הַמִּשְׁנָה
 78 שְׁלֵאֲחִירָה (סס כט), הַנִּשְׁבַע לְשׁוֹנֵת אֵת הַיְדוּעַ לְאֹדָם, כְּגוֹן שְׁאֵמַר עַל
 79 הָעֵמֶד שֶׁל אֲבָן שֶׁהוּא שֶׁל זָהָב, זֹוהִי 'שְׁבוּעַת שְׁוֹא' שְׁחֵיבִין עַל זְדוּנָה
 80 מְבוֹרָה, וְעַל שְׁנֵגְתָה פְּטוּר מִקִּרְבָּן. וְלִשּׁוֹן הַמִּשְׁנָה 'זוֹהִי' שְׁבוּעַת שׁוֹא
 81 שְׁחֵיבִים עַל זְדוּנָה מְלוֹקוֹת' לְמַעוּטֵי מַאי הִיא בָּאָה, וְכִי לֹא לְמַעוּטֵי
 82 שְׁלוֹקִים דְּוֹקָא עַל שְׁבוּעַת שׁוֹא, וְלַמַּעַט שְׁבוּעַת שְׁקֵר שֶׁל 'אֲבָלְתִּי'
 83 וְלֹא אֲבָלְתִּי' דְּלֹא לְקִי עֲלֶיהָ מִשּׁוּם שְׁאִין בָּהּ מַעֲשֵׂה, וְרַק שְׁבוּעַת
 84 שׁוֹא רִיבְתָה הַתּוֹרָה לְמַלְקוֹת, וְלֹא כְּדַבְרֵי רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְגָּלִי הַמְּחַיֵּיב
 85 בְּשִׁתִּיחָן מְלוֹקוֹת.
 86 תִּירֶץ לֹו רַבִּי אַבְהוּ: לֹא בָּאָה הַמִּשְׁנָה לְמַעַט שְׁבוּעָה זוֹ מִמְּלוֹקוֹת, אֲלֵא
 87 לְמַעֲטָה מַהֲדִין הַנֶּחֱבֵב לְעֵינֵין קִרְבָּן, וְכֵן הוּא פִּירוּשׁ דְּבִרְיָה, שְׁבוּעַת
 88 שׁוֹא הָאֹמְרוּרָה, זֹוהִי דְּעַל שְׁנֵגְתָה פְּטוּר מִקִּרְבָּן, אֲבָל שְׁבוּעַת שְׁקֵר
 89 שֶׁל 'אֲבָלְתִּי' וְלֹא אֲבָלְתִּי' מִיִּיתֵי (-מִבֵּיא) קִרְבָּן עַל שְׁגָגָתָהּ. וּמִנֵּי
 90 - וּבִשְׁטֵת מִי הִיא שְׁנוּיָה, רַבִּי עֲקִיבָא הִיא, דְּאָמַר מְבִיאִין קִרְבָּן גַּם
 91 עַל שְׁבוּעַת שְׁקֵר לְשַׁעֲבֵר.
 92 שׁוֹב הִקְשָׁה לֹו רַבִּי יִרְמִיָּה לְרַבִּי אַבְהוּ: אִיךְ יִתְכַן לְהַעֲמִיד אֵת הַסִּיפָא
 93 כְּרַבִּי עֲקִיבָא, וְהָא אֲמַרְתָּ שְׁהִרְשָׁא שְׁנוּיָה בְּשִׁיטָת רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל
 94 וּמִמַּעֲטָת שְׁבוּעַת שְׁקֵר לְשַׁעֲבֵר מִקִּרְבָּן, וְאִיךְ תֹּאמַר שְׁהִסִּיפָא מְרַבָּה
 95 אוֹתָהּ לְקִרְבָּן כְּרַבִּי עֲקִיבָא.
 96 רַבִּי אַבְהוּ חוֹזֵר בּוֹ מִתִּירוּצוֹ הַקּוֹדֵם, וּמִפְרָשׁ אֵת דְּבִרֵי הַמִּשְׁנָה בְּאוֹפֵן
 97 אַחֵר: אֵלָּא מְדַסִּיפָא שֶׁל הַמִּשְׁנָה בְּשׁוּבוֹת שְׁנוּיָה בְּשִׁיטָת רַבִּי
 98 עֲקִיבָא וּמְרַבָּה אִף שְׁבוּעַת שְׁקֵר לְשַׁעֲבֵר לְקִרְבָּן, הַרְיִישָׁא נְמִי שְׁנוּיָה
 99 בְּשִׁיטָת רַבִּי עֲקִיבָא, וְמָה שְׁשֵׁינִי בְּרִישָׁא עַל שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכֵל
 100 וְאֲבָל זוֹ הִיא שְׁבוּעַת בִּיטוּי שְׁחֵיבִים עַל זְדוּנָה מְלוֹקוֹת, לֹא לְמַעוּטֵי
 101 -לֹא בֵּא לְמַעַט שְׁבוּעַת שְׁקֵר שֶׁל 'אֲבָלְתִּי' וְלֹא אֲבָלְתִּי' מִמְּלוֹקוֹת,
 102 אֵלָּא לְמַעוּטֵי -לְמַעַט אֵת הַנִּשְׁבַע 'אוֹכֵל' וּלְבִסּוּף לֹא אֲבָל
 103 מִמְּלוֹקוֹת, שֶׁאִף לְשִׁיטָת רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְגָּלִי אֵינִי לֹוקָה עֲלֶיהָ כְּמִבּוּאֵר
 104 לְעִיל.
 105 שׁוֹאֲלַת הַגְּמָרָא: וּמַאי שְׁנָא - בְּמָה שׁוֹנֵה הַרִּישָׁא מִהַסִּיפָא, וּמָה רֵאִית
 106 לְפָרֵשׁ שְׁזוֹהִי שְׁשֵׁינִי בְּרִישָׁא בֵּא לְמַעַט שְׁבוּעַת 'אוֹכֵל' וְלֹא אֲבָל
 107 מִחַיִּיב מְלוֹקוֹת, וְזוֹהִי שְׁשֵׁינִי בְּסִיפָא בֵּא לְמַעַט שְׁבוּעַת 'אֲבָלְתִּי' וְלֹא
 108 אֲבָלְתִּי מִפְּטוּר קִרְבָּן, שְׁמָא בָּאָה הַרִּישָׁא לְמַעַט גַּם 'אֲבָלְתִּי' וְלֹא
 109 אֲבָלְתִּי מִחַיִּיב מְלוֹקוֹת. וְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: מִסְתַּבֵּר שְׁכוּוֹנַת הַרִּישָׁא
 110 לְמַעַט שְׁבוּעַת 'אוֹכֵל' וְלֹא אֲבָל מִמְּלוֹקוֹת, מִשּׁוּם 'לְהִתְנַא קָא'
 111 -לְעוֹסֵת בְּשְׁבוּעַת שְׁקֵר שֶׁל 'לֹא אוֹכֵל' וְאֲבָל שְׁהִיא עַל לְהִבָּא, וְעַל
 112 כֵּן מִסְתַּבֵּר שְׁמַמְעָם שְׁבוּעַת שְׁקֵר אַחֲרָת שְׁהִיא עַל לְהִבָּא, שְׁהִירִי
 113 הָאֵם מִסְתַּבֵּר לְמוֹר דְּקָא הִתְנַא בְּשְׁבוּעַת לְהִבָּא וּמַמְעָם שְׁבוּעַת
 114 שְׁקֵר שֶׁל 'אֲבָלְתִּי' וְלֹא אֲבָלְתִּי שְׁהִיא לְשַׁעֲבֵר. אֲבָל הַסִּיפָא עוֹסֵקֵת
 115 בְּשְׁבוּעַת שׁוֹא שְׁהִיא לְשַׁעֲבֵר וּפּוֹטְרָתָהּ מִשְׁבוּעָה, וְעַל כֵּן מִסְתַּבֵּר שְׁגַם
 116 הַמֶּשֶׁךְ דְּבִרְיָה זְוֹהִי שְׁבוּעַת שׁוֹא שְׁעַל שְׁגָגָתָה פְּטוּר' בֵּא לְהוֹצִיא

1 אִין מְנַקֵּין אוֹתוֹ וּמְכַפְרִים לוֹ בְּתִשּׁוּבָה בְּלִבְדּוֹ, אֲבָל בֵּית דִּין שְׁל מַסָּה
 2 מְלַקֵּין אוֹתוֹ וּמְנַקֵּין אוֹתוֹ עַל יַדִּי הַמְּלוֹקוֹת.
 3 אָמַר לִיָּה רַב פְּפָא לְאַבְי, וְאֵימָא לֹא תִיהוּ לִיָּה נְקִיּוֹת כְּלָל, וְאִף
 4 לֹא יִנְקָה עַל יַדִּי בֵּית דִּין שֶׁל מִטָּה. אָמַר לִיָּה אַבְי, אִם כֵּן לְבִתּוֹב
 5 קָרָא לֹא יִנְקָה בְּלִבְדּוֹ וְלִישְׁתּוֹק מִתִּיבַת 'ה', 'ה' לְמָה לִי. אֲלֵא מִכָּאן
 6 שְׁבִית דִּין שְׁל מַעֲלָה הוּא דְּאִין מְנַקֵּין אוֹתוֹ, אֲבָל בֵּית דִּין שְׁל מַסָּה
 7 מְלַקֵּין וּמְנַקֵּין אוֹתוֹ.
 8 שׁוֹאֲלַת הַגְּמָרָא: אֲשַׁבְּחֵן -מִצְאָנוּ מְקוֹר לְמַלְקוֹת בְּשְׁבוּעַת שְׁוֹא
 9 שְׁבָה מְדַבֵּר הַכְּתוּב הַאֹמֵר, וְכִגוֹן שְׁנִשְׁבַע עַל עֵמֶד שֶׁל אֲבָן שֶׁהוּא
 10 שֶׁל זָהָב שְׁהִיא שְׁבוּעַת שׁוֹא. לְפִי שְׁנִשְׁבַע לְשׁוֹנֵת דְּבִר הַיְדוּעַ עַל כָּל, אִךְ
 11 בְּשְׁבוּעַת שְׁקֵר מְנַלָּן - מִנֵּין לָנוּ שְׁלוֹקִים עֲלֶיהָ אִפִּילוֹ שְׁאִין בָּהּ
 12 מַעֲשֵׂה. וּבִסְמוּךְ יְבוּאֵר מְהִי שְׁבוּעַת שְׁקֵר. מִשִּׁיבָה הַגְּמָרָא: רַבִּי יוֹהָנָן
 13 דְּרִידְיָה (-עֲצֻמוֹן) הוֹסִיף וְאָמַר עַל דְּרִשָּׁה זוֹ שֶׁהִבִּיא לְעִיל בְּשֵׁם רַבִּי
 14 מֵאִיר, נֹאמַר בְּכַתּוּב זֶה 'לְשׁוֹא' וְלְשׁוֹא' שְׁנֵי פְּעֻמִּים, שְׁנִכְתַּב שֵׁם
 15 (שְׁמוֹת כ) 'לֹא תִשָּׂא אֵת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא', כִּי לֹא יִנְקָה ה' אֵת אֲשֶׁר
 16 יִשָּׂא אֵת שְׁמוֹ לְשׁוֹא'. וּמִכִּיּוֹן שֶׁהִלְשׁוּא' הַשְּׁנֵי מִיּוֹתֵר, אִם אֵינִי עֵינֵין
 17 לְשְׁבוּעַת שְׁוֹא, שְׁהִירִי כְּכֹר נֹאמַר 'לְשׁוֹא' פֶּעַם אַחַת, תִּנְהִיּוּ עֵינֵין
 18 לְשְׁבוּעַת שְׁקֵר, לְלַמְדָנוּ דְּלֹוקָה אִף עֲלֶיהָ.
 19 הַגְּמָרָא מְקַשָּׁה עַל דִּין זֶה מִמִּימַרְת רַבִּי יוֹחָנָן וְרִישׁ לְקִישׁ: מְתַקִּיף לָהּ
 20 רַבִּי אֲבָהוּ, 'שְׁבוּעַת שְׁקֵר זוֹ שְׁרִיבָה הַכְּתוּב שְׁלוֹקִים עֲלֶיהָ אִפִּילוֹ
 21 שְׁאִין בָּהּ מַעֲשֵׂה, הִיבִי דְמִי, אִי נִימָא -אֵם נֹאמַר (-כְּנֹאמַר) שְׁמִדּוּבֵר בְּאוֹפֵן
 22 דְּאָמַר 'שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכֵל' וּלְבִסּוּף אֲבָל, הֲלֵא הֵתָם הוּא מַעֲשֵׂה
 23 עֵבֶר בְּאֲכִילָתוֹ, וְהִירִי הוּא כְּכֹל לֹאוֹ שִׁישׁ בּוֹ מַעֲשֵׂה שְׁלוֹקִים עֲלָיו.
 24 וְאֵלָּא מָה תֹּאמַר, שְׁמִדּוּבֵר בְּאוֹפֵן דְּאָמַר 'שְׁבוּעָה שְׁאוֹכֵל' וּלְבִסּוּף
 25 לֹא אֲבָל, שְׁעֵבֵר עַל שְׁבוּעַתוֹ מְבַלִּי לְעִשׂוֹת מַעֲשֵׂה, הֲהוּא מִי לְקִי -
 26 וְכִי בְּאוֹפֵן זֶה לֹוקָה, וְהֵאֲתִימַר, הַנִּשְׁבַע 'שְׁבוּעָה שְׁאוֹכֵל' כְּכֹר לְהֵם
 27 זֶה הַיּוֹם, וְעֵבֶר הַיּוֹם וְלֹא אֲבָלָה לְכַכֵּר, רַבִּי יוֹהָנָן וְרַבִּי שְׁמַעוֹן כֵּן
 28 לְקִישׁ אָמְרֵי שְׁאֵינִי לֹוקָה, וְכֹל אַחַד מֵהֵם אֹמֵר כֵּן מִטַּעַם אַחֵר. רַבִּי
 29 יוֹהָנָן אָמַר, אֵינִי לֹוקָה מִשּׁוּם דְּלֹאוֹ שְׁאִין בּוֹ מַעֲשֵׂה הוּא, שְׁהִירִי
 30 עוֹבֵר עַל שְׁבוּעַתוֹ בְּמָה שְׁאֵינִי אוֹכֵל, וְכֹל לֹאוֹ שְׁאִין בּוֹ מַעֲשֵׂה אִין
 31 לֹוקִין עֲלָיו. וְרִישׁ לְקִישׁ אָמַר, אֵינִי לֹוקָה מִשּׁוּם דְּהִתָּה לִיָּה הַתְּרִיאַת
 32 סְפָק, שְׁהִירִי בְּשַׁעַת שְׁהִתְרָוּ בּוֹ שְׁאֵם לֹא יִאֲכַל כְּכֹר זוֹ יִלְקָה, עֲדִיין לֹא
 33 הִירִי הַדְּבֵר בְּרוּר שִׁילְקָה אִם לֹא יִאֲכַלְנָה בְּאוֹתָהּ שַׁעָה, שְׁכֵן בִּידוֹ
 34 לְאוֹכֵלָה עַד סוּף הַיּוֹם וְלִקִּיִּים אֵת שְׁבוּעַתוֹ, וְכֹל הַתְּרִיאַת סְפָק אִין
 35 לֹוקִין עֲלָיו. שְׁכֵן אִין אֵדָם מִתְחַיֵּיב בְּעוֹנֵשׁ מְלוֹקוֹת אֲלֵא אִם כֵּן הַתְּרוֹ
 36 בּוֹ בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה שְׁאֵם יַעֲשֵׂה אוֹתוֹ יַעֲבֹר בּוֹדָאֵי עַל אִיסוּר. אֲבָל אִם
 37 בְּשַׁעַת הַתְּרִיאַת עֲדִיין לֹא הַתְּבַרֵר שְׁאֵם יַעֲבֹר עֲלֶיהָ יִלְקָה, אִף
 38 שְׁלֵאֲחַר מִכֵּן הַתְּבַרֵר שְׁהִיא בְּמַעֲשֵׂה זֶה כְּדִי לְחַיֵּיב מְלוֹקוֹת, אִין זוֹ
 39 נַחֲשֶׁבֶת לְהַתְּרִיאַת. הִירִי לָנוּ שְׁלִדְבִירֵי הַכֹּל אִין לֹוקִים עַל שְׁבוּעַת שְׁקֵר
 40 זוֹ מִשּׁוּם שְׁאִין בָּהּ מַעֲשֵׂה, וְאֵינָה כְּשׁוּבוֹת שׁוֹא שֶׁהַתְּרַבְתָּה לְמַלְקוֹת
 41 מִהַדְּרָשָׁה הָאֹמְרוּרָה, וְאִין אֹמֵר רַבִּי יוֹחָנָן שְׁמַמָּה שְׁנֹאמַר פְּעֻמִּים
 42 'לְשׁוֹא' לֹוקִים אִף עַל שְׁבוּעַת שְׁקֵר.
 43 מִתְּרַצַּת הַגְּמָרָא: אֵלָּא אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, תְּהֵא שְׁבוּעַת שְׁקֵר זוֹ
 44 שֶׁהַתְּרַבְתָּה לְמַלְקוֹת, בְּאוֹפֵן שְׁנִשְׁבַע 'אֲבָלְתִּי' וּבִאֲמַת לֹא אֲכַל,
 45 וּבְאוֹפֵן שְׁנִשְׁבַע 'לֹא אֲבָלְתִּי' וּבִאֲמַת אֲכַל. זוֹ הִיא שְׁבוּעַת הַשְּׁקֵר
 46 שְׁלוֹקִים עֲלֶיהָ אִפִּילוֹ שְׁאִין בָּהּ מַעֲשֵׂה, שְׁכֵן עֵבֵר עֲלֶיהָ בְּדִיבּוּר בְּלִבְדּוֹ.
 47 שׁוֹאֲלַת הַגְּמָרָא: וּמַאי שְׁנָא -מָה רֵאִית לְמוֹר דְּקָא מְרַבָּה הַכְּתוּב
 48 שְׁבוּעַת שְׁקֵר שֶׁל 'אֲבָלְתִּי' וְלֹא אֲבָלְתִּי' לְמַלְקוֹת אִפִּילוֹ שְׁאִין בָּהּ
 49 מַעֲשֵׂה, יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר שְׁבוּעַת 'אוֹכֵל' וּלְבִסּוּף לֹא אֲבָל שֶׁהַתְּמַעֲטָה
 50 מִמְּלוֹקוֹת מִשּׁוּם שְׁאִין בָּהּ מַעֲשֵׂה. מִשִּׁיבָה הַגְּמָרָא: אָמַר רַבָּא, הֲלֵא
 51 מְקוֹר מְלוֹקוֹת בְּשְׁבוּעַת שְׁקֵר הוּא מִמָּה שְׁנֹאמַר פְּעֻמִּים 'לְשׁוֹא', וְאֲחַד
 52 מֵהֵם נִדְרַשׁ בִּיאֵם אֵינִי עֵינֵין לְרַבּוֹת שְׁבוּעַת שְׁקֵר, וּבְכַךְ שְׁהוֹצִיאָה
 53 הַתּוֹרָה שְׁבוּעַת שְׁקֵר בְּלִשּׁוֹן שׁוֹא, בְּפִירוּשׁ רִיבְתָה תְּרָה הוּוֹקָא
 54 שְׁקֵר שֶׁהוּא דוּמָה לְשׁוֹא. מָה שְׁבוּעַת שְׁוֹא שְׁמִשְׁנֵה בְּשְׁבוּעַתוֹ מְדַבֵּר
 55 הַיְדוּעַ לְכֹל הִיא שְׁבוּעָה לְשַׁעֲבֵר, אִף שְׁבוּעַת שְׁקֵר שְׁלוֹקִים עֲלֶיהָ
 56 הִיא רַק בְּשְׁבוּעָה לְשַׁעֲבֵר כְּגוֹן 'אֲבָלְתִּי' וְלֹא אֲבָלְתִּי, וְלֹא עַל שְׁבוּעַת
 57 'אוֹכֵל' וְלֹא אֲכַל שְׁהִיא לְהַבָּא.
 58 הַגְּמָרָא מְבִיאָה קוּשִׁיא עַל דִּין זֶה מִהַמִּשְׁנָה בְּשׁוּבוֹת: אֵיִתִּיבִיָּה רַבִּי

14 השנים והכוחות שנותן ה' ליהודי כדי למלא את
 15 שליחותו בעולם הזה, הם נכסי היהודי. כאשר מגיע היהודי
 16 להתבטלות מוחלטת, שבכל מציאותו הוא רק שליח של
 17 ה', כאשר כל זמנו וכוחותיו תפוסים במילוי שליחותו של
 18 ה' – לעשות לו ית' דירה בתחתונים, אין לו פנאי כדי
 19 "ללכת ל"דין-תורה" עם היצר הרע",
 20 כי אם הוא ישתמש בכוחותיו ובזמנו להתדיינות עם
 21 היצר הרע הרי יהיו "זילי נכסי" 48 – הזמן והכוחות שניתנו
 22 לו מאת ה' יעשו "זולים" – בלתי מנוצלים לדברים היקרים
 23 ביותר (קיום תורה ומצוות) –

24 לפיכך מקבלים את טענתו ופוטרים אותו משבועה, כי
 25 אז הוא בודאי לא יפול לרשותו של היצר הרע, כי אם
 26 להיפך: יתקיים הענין של "את מספר ימיך אמלא" – גם
 27 מה שהוא הפסיד לפני כן, יתמלא ויושלם.

(משיחת ש"פ משפטים תשט"ו,
 ד"ה לא תהי' משכלה, תשי"ב)

1 תענוג 45! הרי "ימים יוצרו" וצריך לעמוד על המשמר כדי
 2 ששום רגע לא יאבד, ולא לחשוב על ה"דרגה".
 3 וכאשר יהודי מגיע להתמסרות מוחלטת והתבטלות
 4 בכל מהותו לה' ולשליחותו, מתקיימת ההבטחה של "את
 5 מספר ימיך אמלא": אף אם היו ימים שבהם הוא לא מלא
 6 את שליחותו, או אף אם עשה בהם את ההיפך ר"ל, הרי
 7 "את מספר ימיך אמלא" (ולא נאמר מי) – הקב"ה
 8 בעצמותו, הנעלה מכל שם ומכל ענין של פגם, מבטיח 46
 9 שהוא ימלא וישלים את הימים החסרים, וכל ימיו יהיו
 10 שלמים 47.

ח.

ההסבר להלכה במקרה שהוזלו נכסיו

11 זהו ההסבר הפנימי להלכה, שבמקרה של "קא זילי
 12 נכסי" (= הוזלו נכסיו) פטורים מן השבועה של "מודה
 13 במקצת":

45 להעיר מהמבואר ד"ה ויכנעו עמי תרנ"א. החלצו תרנ"ג סי"ג (סה"מ
 תרנ"ט ע' סג"סד) דלגבי גדולת ורוממות א"ס ב"ה גם העבודה האמיתית
 דצ"ג היא כלא ממש ואדרכה כחטא יחשב כו.
 46 ע"ד המבואר באוה"ת (פרשתנו ד"ה ועבדתם – ע' אירט ואילך)
 לענין "היסירותי גוי" (שנאמר בפסוק שלפניו).

47 להעיר מד"ה ויכנעו שם, שע"י המרירות כו' (ע"ז שעבודתו כמו חטא
 יחשב כו') מעורר הרחמים והקירוב שמצד העצמות ממש (שמשם נמשך
 סליחת עונות כו').
 48 להעיר מפ"י הב' ברש"י (ב"ק שם) ב"זילי נכסי" – "שקרקעותיו זלות
 ע"י תביעה זו כו'".

המשך ביאור למס' תמורה ליום שבת קודש עמ' ב

1 שבעת שקר על לשעבר, ולומר שחייבים קרבן על שגגתה.
 2 הגמרא דנה בהמשך דברי רבי יוסי הגלילי שהובאו לעיל: איך לוקים
 3 על לא תעשה שאין בו מעשה, חוץ מנשבע ומימר ומקלל. אמר ליה
 4 רבי יוחנן ב"ה תנא ששנה לפניו את המימרא האמורה, לא תתן ואל-אל
 5 תשנה' ומימר' בכלל שאר הלאוין שלוקים עליהם אפילו שאין בהם
 6 מעשה. משום דממיר דביבדור עשה מעשה, שהרי על ידי אמירתו
 7 זו תמורת זו' הוא מקדיש את בהמת החולין, ולא שיש בו מעשה
 8 הוא.
 9 הגמרא דנה בהמשך דברי רבי יוסי הגלילי: המקלל את חבירו בשם
 10 לוקה. שואלת הגמרא: מנלן שהוא לוקה אפילו שעובר בדיבור
 11 בלבד ואין בו מעשה. משיבה הגמרא: אמר רבי אלעזר אמר רבי
 12 אושעיא, אמר קרא (דברים כח טו), 'אם לא תשמר לעשות וגו' ליתא
 13 את השם הנכבד והנורא הזה, את ה' אלהיך, ובהוצאת שם שמים
 14 לבטלה הכתוב מדבר, ובכלל זה חבירו בשם. ובתיב
 15 לאחר מכן בעונש עבירה זו (שם פסוק נט), 'הפלא ה' את מכותי'.
 16 והפלאה זו איני יודע מהו, ומדן מכות אלו, אלא כשהוא אומר
 17 בחייבי מלקות בית דין (שם כה ב), 'והפילו השופט והכהו לפני'
 18 שהוא לשון הפלאה, הוי אומר שאף ההפלאה האמורה בעונש
 19 המקלל את חבירו בשם, זו הפלאה למלקות בית דין, ואפילו שאין
 20 בו מעשה.
 21 מקשה הגמרא: אם לוקים על הוצאת שם שמים, אימר ו-תאמר
 22 שאפילו שבועת אמת היא בכלל 'אם לא תשמור וגו' ליראה את
 23 השם הנכבד והנורא, שהרי מזכיר בה שם שמים, וילקו אף עליה
 24 משום 'הפלא ה' את מכותי'. מתרצת הגמרא: לא יתכן שבשבעת
 25 אמת תיאטר, שהרי בהריא בתיב בפרשת שומרים (שמות כב ט) 'שבועת
 26 ה' תהיה בין שניהם'.
 27 דוחה הגמרא תירוץ זה: אין ראייה מכתוב זה שאין לוקים על שבועת
 28 אמת, שכן אימר ו-יש לך לומר, הני מילי – דברים אלו שאמרה
 29 תורה בחיוב שבועה הם רק לענין שיכול שבועה זו לפייס את

30 חבירו' התובעו ממון ולהיפטר מלשלם לו, אבל מילקא לילקי על
 31 שבועה זו, משום שבכך שאינו משלם הביא את עצמו לידי שבועה.
 32 מתרצת הגמרא: לא מצית אמרת – אינך יכול לומר שבועת אמת
 33 אסורה ולוקים עליה, דהתתיב – שהרי נאמר (דברים י א) 'את ה'
 34 אלהיך תירא ואתו תעבד ובשמו תשבוע', הרי שצויה התורה
 35 להשבע שבועת אמת בשם ה'.
 36 דוחה הגמרא תירוץ זה: הלא הכתוב ההוא 'ובשמו תשבוע' אינו
 37 מוכיח שמותר להשבע שבועת אמת, אלא מיבעי ליה לכדרב –
 38 נצרך הוא לדינו של רב. דאמר רב גידל אמר רב, מנין שנשבעין
 39 לקיים את המצוות דבר הגון הוא לעשות כן, שנאמר (תהלים קט קו)
 40 'נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך'. ואם כן הפסוק 'ובשמו
 41 תשבוע' נצרך כדי ללמד שמותר להשבע לקיים את המצוות, ועדיין
 42 יש לומר שבשבעת אמת שלא לדבר מצוה אסורה ולוקים עליה.
 43 מתרצת הגמרא: הכתיב קרא אחרניא – הרי נאמר כתוב נוסף
 44 המתיר שבועת אמת, שכן נאמר (דברים י א) 'את ה' אלהיך תירא אתו
 45 תעבד ובו תדבק ובשמו תשבוע'. ואם כן, מאחר שבשבעת אמת
 46 מותרת, אלא למאי אתא – לאיזו הוצאת שם שמים בא 'הפלא ה'
 47 את מכותי', בהכרח בא לחייב מלקות את המקלל את חבירו בשם.
 48 שוב מקשה הגמרא: ואימא שבא 'הפלא ה' את מכותי' לחייב
 49 מלקות את המוציא שם שמים לבטלה שלא בקללה. תמחה הגמרא
 50 על קושיא זו: הלא אף אם במוציא שם שמים לבטלה הכתוב מדבר,
 51 מכל מקום ילקה אף המקלל, שהרי מי ו-וכי נרע מקלל את חבירו
 52 בשם מסתם מוציא שם שמים לבטלה, שהלא אם לוקים על עבירה
 53 זו מבלי לקלל, כל שכן שהמקלל בשם לוקה.
 54 מפרשת הגמרא את הקושיא: אנו הכי קא קשיא לן, אימא דוקא
 55 מוציא שם שמים לבטלה מבלי לקלל תימני ליה [-יהיה די לו]
 56 במלקות, אבל המקלל את חבירו בשם, בין דקעביד תרתו
 57 עבירות, דקא מפיך שם שמים לבטלה וגם קמצער ליה לתבירה,
 58 לא תימני ליה במלקות ולא יתכפר בהן.